

УДК 092+81'16 Хобзей

Тетяна Ястремська

Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, м. Львів

**СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ
НАТАЛІ ВАСИЛІВНИ ХОБЗЕЙ
(24.05.1964 – 21.08.2018)**

Мовознавча спільнота сумує з приводу великої втрати — передчасної смерті Наталі Хобзей — упродовж тривалого часу завідувача відділу української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, кандидата філологічних наук, старшого наукового співробітника, дійсного члена Наукового товариства ім. Шевченка, голови Мовознавчої комісії та члена Президії НТШ, члена етнолінгвістичної та діалектологічної комісії Міжнародного комітету славістів — відомої Вченої, Колеги, Порадниці ...

Наталя Хобзей (із дому — Данчак) народилася 24 травня 1964 р. у м. Львові. Упродовж 1971 — 1981 рр. навчалася в СШ № 1, по закінченні якої стала студенткою філологічного факультету Львівського державного університету ім. Івана Франка (тепер — Національний університет ім. Івана Франка) (1981 — 1986). Свою працю розпочала як учитель української мови та літератури середньої школи № 84 м. Львова (1986).

Усе подальше життя Наталі Василівни пов'язане з Інститутом українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (колись — Інститут суспільних наук АН УРСР). Працює

© Т.О. ЯСТРЕМСЬКА, 2018

вала (1987 — 1990) старшим лаборантом у відділах історичної лексикографії (сучасний відділ української мови) та відділі історико-культурних пам'яток (тепер — відділ історії середніх віків), у 1990 — 1994 рр. навчалася в аспірантурі відділу української мови, відтак — молодший науковий співробітник (1994 — 1997), науковий співробітник (1997 — 2004) і завідувач (від 2004) відділу української мови — толерантний, вимогливий, турботливий і справедливий. Учениця професора Ярослави Закревської, під чийм керівництвом 1995 р. блискуче захистила кандидатську дисертацію «Міфологічна лексика українських говорів карпатського ареалу». 2002 р. опублікувала етнолінгвістичний словник «Гуцульська міфологія» — дотепер затребуваний і популярний не тільки серед мовознавців-діалектологів, а й симпатиків Гуцульщини.

Із Гуцульщиною пов'язано чимало наукових праць Наталі Хобзей: співавторка короткого словника «Гуцульські говірки» (1997), відповідальний редактор видань «Скарби гуцульського говору» — «Березови» та «Росішка (вівчарство в текстах)» (2008), автор ідеї і співавторка книжки «Гуцульські світи. Лексикон» (2013), а також авторка низки наукових студій («Гуцульський «всесвіт» у форматі діалектного словника», «Мовний світ гуцулів у форматі словника: Іван Вагилевич», «Система дієслова в гуцульських говірках» та ін.).

Рідне місто у словах... «Лексикон львівський: поважно і на жарт» — без перебільшення, улюблений проєкт Наталії Хобзей — здобув заслужену славу та визнання. Найкраща книга Форуму видавців 2009 р., вона витримала три видання (2009, 2012, 2015), кожне з яких по-своєму особливе.

Завжди була готова допомогти, порадити, підтримати в починаннях аматорів-лексикографів, які записують і намагаються популяризувати говірку рідного краю. Останнім із таких видань стала спільна робота з Юрієм Гнатишаком, лікарем за фахом, — «Слова з Болехова» (2018).

Наталя Василівна — відданий науці діалектолог, лексикограф, лексиколог, етнолінгвіст, авторка фундаментальних словників-лексиконів і понад 130 наукових праць, опублікованих в Україні та поза її межами. Її науковим студіям притаманний високий професійний рівень, нові ракурси досліджень і виважені висновки. Із-поміж наукових зацікавлень дослідниці — проблеми семантики дієслів, історії діалектології та теорії лексикографії.

Наталя Хобзей — член етнолінгвістичної та діалектологічної комісії Міжнародного комітету славістів, член редколегії серійних видань «Gwary dziś» (Познань, Польща), «Studia Łomżyńskie» (Ломжа, Польща). Засновниця міжнародного семінару «Актуальні проблеми діалектології» (від 2000 р.) та співорганізатор «Тимченківських читань», які гуртують у наукових дискусіях істориків мови від 2010 р. Завдяки їй відділ української мови має багато друзів-науковців із різних куточків України, Польщі, Словаччини, Росії, Угорщини, Австрії, Німеччини, Болгарії, Норвегії, США та ін., які охоче беруть участь у семінарах відділу.

Ідейна натхненниця, засновниця та один із відповідальних редакторів наукового збірника «Діалектологічні студії», який у мовознавчих

колах має велику популярність, адже не тільки розкриває актуальні проблеми діалектології, а й фіксує матеріали до словників, унікальні архівні матеріали, діалектні тексти, огляди та рецензії на мовознавчі новинки. На цей час побачило світ 10 випусків, кожен із яких містить тематичну добірку наукових праць. Над останніми двома випусками «Студій» — «Слово — словник — корпус» (вип. 11) та «Діалект і пам'ятка» (вип. 12) Наталя працювала в останні дні життя...

Від 2003 р. словники та монографії виходили у науковій серії «Діалектологічна скриня», яку також заснувала Наталя Хобзей. Ця серія покликана формувати наукові бібліотеки, наповнювати їх якісною фаховою літературою. Окрім цього, вона була головою редакційної колегії збірників серії «Історія мови», членом редколегії журналу «Міфологія і фольклор».

Досвідчений учитель, мудрий наставник... Під керівництвом Наталі Хобзей успішно захистили кандидатські дисертації Наталія Хібеба («Структурно-семантична організація весільної лексики бойківських говірок», 2007), Ольга Заневич (Рим'як) («Перехідні та неперехідні дієслова в пам'ятках української мови XVI — I половини XVII ст.», 2011), Леся Хомчак («Лексика родинної обрядовості надсянських говірок», 2012), Віра Різник (Шелемех) («Назви їжі та кухонного начиння в говірках надсянсько-наддністрянського суміжжя», 2017).

Ця втрата невимовно важка для тих, хто мав честь її знати, працювати з Нею, називати себе другом та колегою. Залишилися нездійсненими плани і мрії, нереалізованими — ідеї, довго не зітрутуться і спогади про чудову світлу Людину, пам'ять про яку буде вічною.

Некролог отримано 17.09.2018

Tetyana Yastrems'ka

Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies
of the National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv

IN THE LOVING MEMORY OF NATALIYA KHOBZEI
(24.05.1964 — 21.08.2018)